

Účetní a daňové souvislosti úpadku obchodních korporací

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Jana Gläserová, Dr.

Ondřej Pokorný

Brno 2015

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí mojí bakalářské práce, Ing. Janě Glaserové, Dr. za ochotu a pomoc v průběhu vypracování této práce.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Účetní a daňové souvislosti úpadku obchodních korporací** vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 18. května 2015

Abstract

POKORNÝ, O. Accounting and tax implications of the decline of business corporations. Brno, 2015. Bachelor thesis. Brno: Mendel University in Brno, Faculty of Business and Economics.

This bachelor thesis is about decline, its forms and ways of dealing with the insolvency proceedings. The second part of this thesis focuses on accounting and tax discourse, which arise in the context of insolvency proceedings in terms of business corporations. The third part contains an analysis of insolvency and subsequent bankruptcy of a specific business corporation. In the last part is suggested timetable accounting and tax practises for this example.

Keywords

Business corporations, decline, bankruptcy, reorganization, debt relief, accounting, financial statements, tax, timetable.

Abstrakt

POKORNÝ, O. Účetní a daňové souvislosti úpadku obchodních korporací. Brno, 2015. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta.

Tato bakalářská práce pojednává o úpadku, jeho formách a způsobech řešení v rámci insolvenčního řízení. Druhá část této práce se věnuje účetním a daňovým souvislostem, které vznikají v rámci insolvenčního řízení z pohledu obchodních korporací. Třetí část práce obsahuje analýzu úpadku a následného konkursu konkrétní obchodní korporace. Dále je k tomuto příkladu navrhnout harmonogram účetních a daňových postupů.

Klíčová slova

Obchodní korporace, úpadek, konkurs, reorganizace, oddlužení, účetnictví, účetní závěrka, daňové tvrzení, harmonogram.

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl a metodika práce	10
3	Obchodní korporace	11
3.1	Osobní obchodní společnosti	11
3.2	Kapitálové společnosti	12
3.3	Akciová společnost.....	12
3.4	Družstva	12
4	Úpadek	13
4.1	Úpadek pro platební neschopnost.....	13
4.2	Úpadek pro předlužení	14
4.3	Hrozící úpadek.....	14
4.4	Insolvenční řízení	15
4.4.1	Procesní subjekty insolvenčního řízení.....	15
4.4.2	Majetková podstata	16
4.4.3	Insolvenční návrh	17
4.4.4	Přihlášení pohledávek	17
4.4.5	Incidenční spory	18
4.5	Insolvenční rejstřík.....	18
5	Způsoby řešení úpadku	19
5.1	Konkurs	19
5.1.1	Nepatrný konkurs.....	20
5.2	Reorganizace.....	21
5.3	Oddlužení.....	23
6	Daňové aspekty úpadku obchodních korporací	26
6.1	Daň z příjmů.....	26

6.2	Daň z přidané hodnoty	27
6.3	Zákon o rezervách	28
6.4	Silniční daň.....	28
6.5	Daň z nabytí nemovitých věcí	28
7	Účetní aspekty úpadku obchodních korporací	30
7.1	Účetní závěrka.....	30
7.2	Inventarizace	33
7.3	Vedení účetnictví v rámci konkursu	34
7.3.1	Harmonogram účetních závěrek v rámci konkursu.....	34
7.4	Vedení účetnictví v rámci reorganizace a oddlužení.....	35
7.4.1	Harmonogram účetních závěrek v rámci reorganizace.....	35
8	Analýza úpadku obchodní korporace	36
8.1	Řízení do úpadku	36
8.1.1	Insolvenční návrh	36
8.1.2	Zahájení insolvenčního řízení	37
8.1.3	Vyhlášení úpadku spojený s prohlášením konkursu	37
8.2	Řízení po úpadku	38
8.2.1	Soupis majetkové podstaty	38
8.2.2	Seznam přihlášených pohledávek.....	39
8.2.3	Zpeněžení majetkové podstaty.....	40
8.2.4	Konečná zpráva.....	41
8.2.5	Rozvrhové usnesení.....	42
8.2.6	Ukončení insolvenčního řízení a zrušení konkursu	44
8.3	Časový a věcný harmonogram účetních postupů a daňových povinností ..	44
8.3.1	Návrh účetních postupů vybraných účetních operací v průběhu insolvenčního řízení.....	47
9	Závěr	49
10	Literatura	51

Seznam tabulek

Tab. 1	Přehled účetních závěrek v závislosti na fázích insolvenčního řízení	32
Tab. 2	Soupis majetkové podstaty	39
Tab. 3	Seznam přihlášených pohledávek (v Kč)	40
Tab. 4	Zpeněžení majetkové podstaty (v Kč)	41
Tab. 5	Náklady insolvenčního řízení (v Kč včetně DPH)	41
Tab. 6	Výše uspokojení věřitelů (v Kč)	43

1 Úvod

Život na dluh je velice oblíbený fenomén poslední doby. Ze všech médií a kamenných obchodů na nás útočí výhodné nabídky prodejců a poskytovatelů služeb. My těmto nabídka podlehneme, protože užitek v současnosti je přece lepší než v budoucnu. Na zaplacení však v současnosti nemáme, a proto zaplatíme svoji kreditní kartou, případně využijeme nákup na splátky, který je nabízen současně s nákupem. Několik měsíců platíme pravidelné splátky a jsme spokojeni, jak jsme výhodně nakoupili nebo jak jsme si užili skvělou dovolenou u moře. V dalším měsíci však nastanou nečekané výdaje, dostaneme se do dočasné pracovní neschopnosti nebo přijdeme o zaměstnání a naše současné příjmy nestačí na pravidelnou splátku. Sáhne proto po svojí druhé kreditní kartě s delším bezúročným obdobím a splatíme jednu půjčku pomocí půjčky druhé. Tím se však dostáváme do tzv. „začarovaného kruhu“, protože ani v následujících měsících nejsme schopni splácet stále rostoucí splátky, vznikají úroky z prodlení. Hodnota všech dluhů roste do astronomických částek a my se dostáváme do krizových situací, které ne vždy končí šťastně. To je jeden z možných scénářů, které vedou k úpadku dlužníka, který se v rámci fyzických osob - nepodnikatelů označuje jako tzv. osobní bankrot.

V rámci podnikatelské sféry se podniky dostávají do podobných situací. Podniku se několik posledních let daří, a proto investuje do rozšíření výroby. Tuto investici z větší části financuje díky úvěru poskytnutému bankou. V následujících letech však přijde o významného odběratele svých výrobků a z důvodu špatného finančního plánování není schopen hradit bance splátky, závazky vůči dodavatelům, závazky vůči zaměstnancům a ostatní závazky. To vede až k ukončení podnikatelské činnosti a vyhlášení úpadku podniku.

I z důvodu celosvětové finanční krize, která negativně ovlivnila většinu hospodářských odvětví, a podniky tím přišly o finanční zdroje, každoročně roste počet prohlášených konkursů, čímž se dostáváme znovu k samotnému úpadku dlužníka, o kterém pojednává tato bakalářská práce.

2 Cíl a metodika práce

Cílem této práce je na základě celkové analýzy aktuálních právních předpisů a konkrétního insolvenčního řízení vybrané obchodní korporace poskytnout ucelený přehled problematiky insolvenčního řízení a to především z důvodu novely insolvenčního zákona, která přinesla primárně nové způsoby řešení úpadku dlužníka. Současně je cílem této práce shrnout účetní a daňové souvislosti v rámci úpadku obchodních korporací. Hlavním cílem této práce je na základě splnění dílčích cílů vytvoření návrhu vzorového harmonogramu účetních a daňových souvislostí na konkrétním případě insolvenčního řízení.

Dílčím cílem této práce je také vytvoření podkladového materiálu, který může sloužit pro podnikatele, kteří se například stanou účastníky insolvenčního řízení ať už z pohledu dlužníka, případně věřitele.

Text bakalářské práce je rozdělen do několika částí. Teoretická část, která je obsažena v kapitolách 3 až 7, vychází z nastudování platných právních předpisů a odborné literatury. Metodou deskripce byly v první řadě popsány obchodní korporace, které jsou primárním subjektem pro tuto práci. Následuje definice základních pojmů v rámci úpadku a jeho formy. Další kapitola se zabývá způsoby řešení úpadku, kterými je konkurs, reorganizace a oddlužení. Obsahem posledních dvou kapitol teoretické části jsou účetní a daňové souvislosti úpadku obchodních korporací.

V praktické části je použita metoda analýzy a zabývá se úpadkem konkrétní obchodní korporace, a to společnosti s ručením omezeným. První část se věnuje důkladné analýze všech částí insolvenčního řízení. V druhé části je navrhnout harmonogram účetních postupů a daňových povinností, které vznikly v souvislosti s řešením úpadku dlužníka.

V závěru této práce je zhodnocen analyzovaný případ úpadku obchodní korporace a porovnán s průměrnými výsledky v rámci celé České republiky. Dále jsou zde zhodnoceny nové způsoby řešení úpadku dlužníka, které přinesla novela insolvenčního zákona.

3 Obchodní korporace

Dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích § 1 (1) se obchodními korporacemi rozumí obchodní společnosti a družstva. Obchodní společnosti dále dělíme na osobní a kapitálové (§ 1 odst. 2 zákona o obchodních korporacích). Osobní společností jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, kapitálovou poté společnosti s ručením omezeným a akciová společnost (§ 1 odst. 2 zákona o obchodních korporacích).

Dále jsou za společnosti považovány i tzv. nadnárodní formy. Sem patří evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Nadnárodní formou družstva je evropská družstevní společnost (Josková a Pravda, 2014).

3.1 Osobní obchodní společnosti

Podstatou těchto společností je osobní účast společníka na podnikání. Společníci ručí za závazky společnosti neomezeně a mohou jednat jejím jménem (Synek, 2011). Dle §2 odst. 1 zákona o obchodních korporacích je možné založit osobní obchodní společnost jen za účelem podnikání nebo za účelem správy vlastního majetku.

K založení veřejné obchodní společnosti je třeba minimálně dvou osob, které ručí za její závazky společně a nerozdílně. V rámci společenské smlouvy je však možné stanovit podíly společníků jiným poměrem. Rovným dílem se také dělí ztráta i zisk, pokud nestanoví společenská smlouvat jinak (Janků a kolektiv, 2013).

Specifickou společností je komanditní společnost. Synek (2011) ji řadí do skupiny smíšených společností. Jde o společnost, kterou tvoří alespoň jeden komanditista, ten ručí za závazky omezeně a alespoň jeden komplementář, který ručí celým svým majetkem, tedy neomezeně. Podíly komanditistů se určí podle jejich vkladů. Zákon neurčuje minimální výši vkladu. Komanditisté ručí za dluhy společnosti do výše svého nesplaceného vkladu. Zisk a ztráta se dělí na polovinu mezi komanditisty a komplementáře, pokud není určeno ve společenské smlouvě jinak. Komanditisté si svoji část zisku rozdělují po zdanění, podle jejich podílů. Ztrátu komanditisté nenesou, pokud plně splatí svůj vklad. V opačném případě se podílí na ztrátě do výše svého vkladu. Druhá část, která náleží komplementářům, se rozdělí podle podílů stanovených ve společenské smlouvě stejným způsobem jako ve veřejné obchodní společnosti. (Janků a kolektiv, 2013)

3.2 Kapitálové společnosti

V případě kapitálových společností zákon neukládá povinnost osobní účasti na podnikání, ale předpokládá účast majetkovou (Synek, 2011). Dle § 56 (1) občanského zákoníku je možné založit kapitálové společnosti jak za účelem podnikání, tak za jiným účelem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje.

Společnost s ručením omezeným může založit jediný zakladatel. Ručení za závazky společnosti je pro společníky omezené, respektive do výše svého nesplaceného vkladu. Zákon určuje minimální výši vkladu společníka na 1 Kč. Pokud neurčí společenská smlouva jinak, podíly společníků se určují jako podíl jejich vkladu vůči celkovému vkladu všech společníků (základní kapitál). Stejným způsobem se rozdělují také podíly na zisku (Janků a kolektiv, 2013).

3.3 Akciová společnost

Základní kapitál akciové společnosti je rozvržen na určitý počet akcií o určité nominální hodnotě. Stejně jako u společnosti s ručením omezeným umožňuje zákon jednočlennou společnost, kdy jeden akcionář bude vlastnit všechny akcie této korporace. Akcionáři společnosti neručí za závazky společnosti a mají právo se podílet na zisku (Janků a kolektiv, 2013). § 246 odst. 2 zákona o obchodních korporacích určuje základní kapitál ve výši minimálně 2.000.000 Kč nebo 80.000 EUR.

3.4 Družstva

Družstvo je společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání (§ 552 (1) zákon o obchodních korporacích). Minimální výše členského příspěvku není zákonem stanovená, musí však být pro všechny členy družstva stejná (§ 564 (2) zákon o obchodních korporacích). Podíly na zisku družstva se rozdělují mezi členy družstva podle stanov (§ 586 (1) zákona o obchodních korporacích). Pokud však stanovy podíly na zisku neupravují, určí se v poměru podle jeho splnění vkladové povinnosti k členskému vkladu ke splacenému základnímu kapitálu družstva (§ 586 (2) zákona o obchodních korporacích).

4 Úpadek

Úpadkem se zabývá zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobu jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2008. Zmíněný zákon nahradil dosavadní zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Cílem nového zákona je především snaha zrychlit, zjednodušit a zprůhlednit insolvenční řízení. Nová právní úprava také definovala nové způsoby řešení úpadku. Touto problematikou se bude zabývat další kapitola. Insolvenční zákon se využívá při řešení úpadku všech fyzických i právnických osob, podnikatelů i nepodnikatelů. Nevztahuje se však na stát, obce, kraje, Českou národní banku, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu, veřejné školy apod.

Předtím než budu definovat pojem úpadek, je nutné se zaměřit na pojem insolvence neboli platební neschopnost. Ten lze definovat jako situaci, kdy subjekt není schopen hradit závazky vůči věřitelům včas, tedy v okamžiku splatnosti. Dále je potřeba si ujasnit pojmy dlužník a věřitel. Dlužník je subjekt, který má vůči věřiteli dluh. Věřitel je subjekt, který má vůči dlužníkovi pohledávku (Hálek, 2011).

Hálek (2011) definuje úpadek jako bezvýhodnou majetkovou situaci dlužníka, který již není schopen a ani není oprávněn ji řešit. Předpokladem každého úpadku je existence nejméně dvou věřitelů. Tato podmínka není splněna v případě, že má jeden věřitel více pohledávek vůči dlužníkovi (Maršíková, 2014). Insolvenční návrhovač také nemůže v době šesti měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo zahájení insolvenčního řízení podstoupit některou z pohledávek (nebo její části), za účelem vytvoření dalšího věřitele. Úpadek pro platební neschopnost může postihnout všechny fyzické osoby (podnikatele i nepodnikatele) a právnické osoby (Hálek, 2011).

Insolvenční zákon (§ 3) rozlišuje tři specifické formy úpadku subjektu:

- úpadek pro platební neschopnost,
- úpadek pro předlužení,
- hrozící úpadek.

4.1 Úpadek pro platební neschopnost

Podle Dvořákové (2014) je dlužník v úpadku pro platební neschopnost, pokud splňuje tři následující podmínky:

- má více věřitelů (dva a více),

- má peněžité závazky po dobu delší jak 30 dnů po lhůtě splatnosti,
- tyto závazky není schopen plnit.

Dlužník není schopen plnit své peněžité závazky v případě splnění jedné z následujících podmínek:

- zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků,
- dlužník neplní své peněžité závazky po dobu delší tři měsíce po lhůtě splatnosti,
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí,
- dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, kterou mu uložil insolvenční soud (§ 3 (2) insolvenčního zákona).

4.2 Úpadek pro předlužení

Předlužení společnosti znamená, že souhrn všech závazků dlužníka převyšuje hodnotu jeho majetku. Zároveň musí být splněna podmínka dvou nebo více věřitelů (Dvořáková, 2014). Z důvodu včasného detekování krizového stavu dlužníka požaduje zákon porovnání objemu majetku se sumou závazků aktuálně splatných a splatných v budoucnu (Schelleová, 2008). Tato právní úprava byla zavedena se zmiňovanou novelou insolvenčního zákona. V případě stanovení hodnoty majetku dlužníka se také přihlíží k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li při zvážení všech okolností důvodně předpokládat, že dlužník bude moci pokračovat ve správě majetku nebo v provozu podniku (§3 (3) insolvenčního zákona). Úpadek pro předlužení se netýká fyzické osoby nepodnikatele, ale pouze fyzické osoby podnikatele a právnické osoby (Hálek, 2011).

4.3 Hrozící úpadek

Hrozící úpadek řeší §3 odst. 4 insolvenčního zákona a definuje jej jako situaci, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splatit podstatnou část svých peněžitých závazků. Insolvenční zákon tuto úpravu obsahuje ve snaze předcházet negativním důsledkům, které by mohly vzniknout s pozdním zjištěním úpadku. Dává tak dlužníkovi možnost, aby včasným zákrokem mohla být zachována výroba

a zaměstnanost. Podle názoru Randákové (2009) můžeme o hrozícím úpadku hovořit v okamžiku zjištění nerovnováhy v podnikových subsystémech, u kterých lze předpokládat, že vyústí v insolvenční řízení. Právo podat návrh na zahájení insolvenčního řízení z důvodu hrozícího úpadku má pouze dlužník. Za takové situace se hrozící úpadek řeší stejně, jako by úpadek již nastal (Hálek, 2011).

4.4 Insolvenční řízení

Jde o soudní řízení, jehož předmětem je úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka a způsob jeho řešení (§ 2 insolvenčního zákona). Podle Hála (2011) se má insolvenční řízení řídit těmito cíli a principy:

- rychlost a hospodárnost řízení,
- co nejvyšší uspokojení věřitelů,
- rovnost věřitelů stejného nebo obdobného postavení,
- ochranu práv věřitelů před zahájením insolvenčního řízení,
- zákaz jednání, které vedou k uspokojení pohledávek věřitelů mimo insolvenční řízení.

4.4.1 Procesní subjekty insolvenčního řízení

Insolvenční zákon (§ 9) uvádí jako možné procesní subjekty insolvenčního řízení tyto procesní subjekty:

- insolvenční soud,
- dlužník,
- věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,
- insolvenční správce,
- státní zastupitelství,
- likvidátor dlužníka.

Insolvenční soud provádí dohled nad postupem a činností odstáných procesních subjektů a vydává rozhodnutí ve formě usnesení. Tato rozhodnutí jsou zveřejněna v insolvenčním rejstříku a tímto zveřejněním se stávají účinná. V rámci insolvenčního řízení a v incidenčních sporech rozhodují zpravidla v prvním stupni samosoudci (jediný soudce) krajského soudu. Insolvenční soud má však právo ve výjimečných případech pověřit vyššího soudního úředníka.

Dlužník a věřitelé už byli popsáni v předchozí kapitole, ovšem v případě věřitelů stojí za zmínku, že v rámci insolvenčního řízení za tuto skupinu vystupuje zpravidla věřitelský výbor, který je volen na schůzi věřitelů.

Insolvenčním správcem může být fyzická osoba, veřejná obchodní společnost, zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení. Seznam správců vede Ministerstvo spravedlnosti ČR a insolvenční správce musí prokázat odbornou způsobilost k insolvenčnímu právu (zkouška insolvenčního správce). Insolvenční správce je do své funkce ustanoven usnesením předsedy soudu. Po ustanovení do funkce insolvenčního správce na něj přechází oprávnění nakládat s majetkovou podstatou dlužníka, dále také výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníkovi (Janků a kol., 2011).

4.4.2 Majetková podstata

Majetkovou podstatou je dle § 2 insolvenčního zákona majetek dlužníka, který je určený k uspokojení jeho věřitelů. Do majetkové podstaty patří majetek, který dlužník vlastnil k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a současně majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení. To platí pro případ, že navrhovatelem je sám dlužník (§ 205 (1) insolvenčního zákona). Pokud je však navrhovatelem věřitel, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku, a který dlužník později v průběhu insolvenčního řízení nabyt (§ 205 (2) insolvenčního zákona).

Dle § 206 odstavce 1 insolvenčního zákona tvoří majetkovou podstatu zejména peněžní prostředky, věci movité a nemovité, podnik, soubor věcí a věci hromadné, vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, obchodní podíl, dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné, dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.

Proti insolvenčnímu správci lze podat u soudu tzv. žalobu na vyloučení majetku z majetkové podstaty. Lhůta pro podání je 30 dnů od doručení vyrozumění o soupisu majetku. Dokud není řízení o vyloučení majetku z majetkové

podstaty skončeno, insolvenční správce nesmí zpeněžit předmět žaloby a nesmí s ním ani jinak nakládat (Janků a kol., 2011).

4.4.3 Insolvenční návrh

Jedinou možností, jak zahájit insolvenční řízení je podání insolvenčního návrhu (§ 97 (1) insolvenčního zákona). Insolvenční návrh může podat jak dlužník, tak věřitel. Pouze v případě hrozícího úpadku může podat insolvenční návrh jedine dlužník (§ 97 (3) insolvenčního zákona). Návrh lze podat písemně nebo elektronicky a musí obsahovat následující údaje:

- označení navrhovatele a dlužníka,
- skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka,
- skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh,
- označení důkazů, kterých se navrhovatel dovolává,
- počet stejnopisů, který odpovídá počtu příjemců,
- požadované přílohy a další listinné důkazy,
- popis jednotlivých částí majetku, závazků a seznam zaměstnanců (v případě podání návrhu dlužníkem).

4.4.4 Přihlášení pohledávek

Od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí stanovené lhůty mohou podávat věřitelé přihlášky pohledávek insolvenčnímu soudu. Přihláška pohledávky je podána pouze prostřednictvím formuláře a mimo obecných náležitostí musí obsahovat výši přihlašované pohledávky a důvod vzniku. Hodnotu nepeněžitě pohledávky je nutné vyčíslit v penězích. Přílohou přihlášky pohledávek jsou listiny, kterých se přihláška dovolává.

Podané přihlášky přezkoumá insolvenční správce podle přiložených dokladů a podle účetnictví dlužníka. V případě pochybností provede potřebná šetření pro ověření pravosti pohledávky. Následně sestaví insolvenční správce seznam přihlášených pohledávek (Janků a kol., 2011).

Insolvenční zákon (§ 166 - § 172) rozlišuje několik skupin pohledávek:

- pohledávky zajištěných věřitelů – ze zajištěné majetkové podstaty se uspokojují zajištění věřitelé (např. zajištění nemovitostí),
- pohledávky za majetkovou podstatou – uspokojení probíhá zásadně v plné výši (např. odměna a náklady insolvenčního správce),

- pohledávky postavené na úroveň pohledávek za majetkovou podstatou – uspokojují se v plné výši (např. pohledávky zaměstnanců),
- pohledávky, které se zásadně neuspokojují v insolvenčním řízení (např. úroky a sankce).

Seznam přihlášených pohledávek je přezkoumán na přezkumném jednání, nařízeném insolvenčním soudem. Dlužník a insolvenční správce mají právo popřít pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek.

4.4.5 Incidenční spory

Incidenční spor má podobu žaloby a o výsledku rozhoduje insolvenční soud rozsudkem. Podle Janků (2011) jde o spory, které jsou vyvolané konkursem a patří do nich zejména:

- spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,
- spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení,
- spory o vypořádání společného jmění manželů (dlužníka a jeho manžela/manželky),
- spory v rámci odpůrčí žaloby,
- spory o náhradu škody na majetkové podstatě, vzniklé špatnou činností insolvenčního správce.

4.5 Insolvenční rejstřík

Správce insolvenčního rejstříku je Ministerstvo spravedlnosti ČR a jde o informační systém veřejné správy (§ 419 (1) insolvenčního zákona). Tento rejstřík obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy (§ 419 (2)). Až na výjimky (údaje podléhající utajení a některé údaje fyzických osob na jejich žádost) stanovené insolvenčním zákonem, jde o veřejně přístupný rejstřík. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat z něj kopie a výpisy. Vyškrtnutí dlužníka ze seznamu dlužníků provede insolvenční soud po uplynutí 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí o skončení insolvenčního řízení.

5 Způsoby řešení úpadku

Dle §4 (1) insolvenčního zákona je možné řešit úpadek nebo hrozící úpadek těmito způsoby:

- konkurs,
- reorganizace,
- oddlužení,
- zvláštní způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.

5.1 Konkurs

Paragraf 244 insolvenčního zákona vysvětluje konkurs jako způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Hálek (2011) konkurs považuje za univerzální způsob řešení úpadku. Využit jej mohou všechny kategorie dlužníků. Uplatnění nachází zejména tam, kde řešení ostatními způsoby je ekonomicky neefektivní nebo není možné pro ně splnit předpoklady stanovené zákonem. Zároveň se tento způsob uplatňuje v případě, že ostatní způsoby selžou. Konkurs v případě obchodních korporací směřuje k jejich zániku.

Okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním řízení nastávají jeho účinky. Na osobu insolvenčního správce přechází oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, dále také výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníkovi (§ 246 (1) insolvenčního zákona). To znamená, že insolvenční správce například zajišťuje provoz podniku, vedení účetnictví nebo vystupuje jako zaměstnavatel vůči dlužníkovým zaměstnancům. Insolvenční správce ale především provádí soupis a zjištění přihlášených pohledávek, dále také vyhotoví zprávu o hospodářské situaci dlužníka. Tu následně spolu s věřiteli projednává na schůzi věřitelů. Prohlášením konkursu nemusí končit provoz dlužníkovy podniku, insolvenční správce bude zkoumat možnosti pro pokračování provozu (Janků a kol., 2013).

Po schůzi věřitelů je hlavním úkolem insolvenčního správce, aby provedl zpeněžení majetkové podstaty, tedy převedení veškerého majetku dlužníka na peníze za účelem uspokojení věřitelů (§ 283 (1) insolvenčního zákona). Majetková podstata dlužníka lze zpeněžit:

- veřejnou dražbou,
- prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,
- prodejem majetku mimo dražbu (Hálek, 2011).

Ve chvíli, kdy insolvenční správce provede zpeněžení majetkové podstaty, tak předloží soudu konečnou zprávu. Tato zpráva obsahuje především vyčíslení částky, která bude rozdělena mezi věřitele a výši jejich podílů na této částce. Insolvenční soud tuto zprávu přezkoumá a následně vydá rozvrhové usnesení. V tomto usnesení jsou určeny částky, které budou vyplaceny věřitelům, podle zásad insolvenčního řízení, tedy poměrně vzhledem k výši jejich pohledávek (Janků a kol., 2013). Výjimku, ne však neobvyklou, tvoří tzv. zajištění věřitelé. Jejich pohledávky jsou uspokojovány přednostně z výtěžku jejich předmětu zajištění. Typickým příkladem je zajištění nemovitosti zástavní smlouvou (Dvořáková, 2014).

Následným krokem insolvenčního správce je předložení zprávy o splnění rozvrhového usnesení, a poté insolvenční soud rozhodne o zrušení konkursu. Zrušením konkursu (právní mocí tohoto rozhodnutí) se konkurs ruší. Dlužník opět jedná osobně. Pokud se jedná o konkurs na právnickou osobu, tak za ni jedná statutární orgán nebo likvidátor (Dvořáková, 2014). Ke zrušení konkursu však může dojít v průběhu insolvenčního řízení z jiných důvodů:

- zjistí-li se, že nebyl osvědčen dlužníkův úpadek,
- zjistí-li se, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů,
- na návrh dlužníků, pokud předloží listinu, na které všichni věřitelé a insolvenční správce potvrdí úředně ověřeným podpisem souhlas se zrušením konkursu (Janků a kol., 2013).

5.1.1 Nepatrný konkurs

Nepatrný konkurs řeší konkursy malého rozsahu. Tento způsob umožňuje zjednodušený procesní postup s odchylkami od běžného konkursu (Hálek, 2011). Využívá se v případech, že dlužníkem je fyzická osoba – nepodnikatel nebo celkový

obrat dlužníka za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu nepřesahuje částku 2.000.000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů (§ 314 (1) Insolvenčního zákona).

5.2 Reorganizace

Reorganizací se rozumí dle § 316 odst. 1 insolvenčního zákona postupné uspokojování pohledávek věřitelů, při zachování provozu podniku a také ozdravění dlužníkovy podniku podle soudem schváleného reorganizačního plánu s kontrolou ze strany věřitelů. Jde o nový způsob řešení úpadku, který nevede k likvidaci podniku a je využíván zejména u právnických osob (Janků a kol, 2013). Reorganizace není přípustná v těchto případech:

- dlužníkem je fyzická osoba – nepodnikatel (§ 316 (2) insolvenčního zákona),
- dlužníkem je právnická osoba v likvidaci,
- dlužníkem je obchodník s cennými papíry,
- dlužníkem je osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze (§ 316 (3) insolvenčního zákona),
- roční obrat dlužníka za poslední účetní období předcházející podání insolvenčního návrhu nedosáhl částku 50.000.000 Kč,
- dlužník zaměstnává méně než 50 zaměstnanců v pracovním poměru (§ 316 (4) insolvenčního zákona).

Návrh na povolení reorganizace je oprávněn podat dlužník nebo přihlášený věřitel. Pokud tento návrh podává dlužník, tak jej musí podat soudu nejpozději do rozhodnutí o úpadku. Věřitelův návrh musí být schválen schůzí věřitelů a musí jej podat nejpozději do 10 dnů před první schůzí věřitelů, která se má konat po rozhodnutí o úpadku. V případě, že soud neshledá důvody k zamítnutí, tak reorganizaci povolí. Důvodem pro zamítnutí může být například situace, kdy lze důvodně předpokládat nepoctivý záměr osoby, která návrh podala. S povolením reorganizace jsou dlužníkovi vrácena dispoziční oprávnění k majetkové podstatě. Pokud však bude provádět právní úkony, které mají k majetkové podstatě zásadní význam, musí tak činit se souhlasem věřitelského výboru (Janků a kol., 2013).

Proces reorganizace se následně řídí podle reorganizačního plánu. Ten vymezuje právní postavení dotčených osob. Přednostní právo sestavit reorganizační plán má dlužník, věřitelský výbor mu však toto právo může odebrat

a může rozhodnout o tom, kdo toto přednostní právo získá. Reorganizační plán musí podle §340 odst. 1 insolvenčního zákona vždy obsahovat:

- rozdělení věřitelů do skupin, s určením, jak bude nakládáno s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách,
- určení způsobu reorganizace,
- určení opatření k plnění reorganizačního plánu, zejména v oblasti nakládání s majetkovou podstatou,
- údaj o tom, zda bude pokračovat provoz dlužníkovy podniku nebo jeho části a za jakých podmínek,
- uvedení osob, které se budou podílet na financování reorganizačního plánu nebo převezmou některé dlužníkovy závazky anebo zajistí jejich splnění, včetně určení rozsahu, v němž jsou ochotny tak učinit,
- údaj o tom, zda a jak reorganizační plán ovlivní zaměstnanost podniku a o opatření, která mají být v tomto směru provedena,
- údaj o tom, zda a jaké závazky vůbec věřitelům bude mít dlužník po skončení reorganizace.

Paragraf 341 odstavec 1 insolvenčního zákona definuje několik způsobů provedení reorganizace. Tyto způsoby mohou být uplatněny současně, pokud to jejich povaha připouští.

- Restrukturalizace pohledávek věřitelů, která spočívá v prominutí části dluhů dlužníka včetně jejich příslušenství nebo v odkladu jejich splatnosti
- Prodej celé nebo části majetkové podstaty
- Prodej dlužníkovy podniku
- Vydání části dlužníkových aktiv věřitelům
- Převod části akcií na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast
- Fúze dlužníka s jiným subjektem
- Emitace nových akcií nebo jiných cenných papírů nebo jiných cenných papírů dlužníkem
- Zajištění financování provozu podniku nebo jeho částí
- Změna zakladatelského dokumentu nebo stanov anebo jiných dokumentů upravujících vnitřní poměry dlužníka

Pokud insolvenční soud zjistí, že některému věřiteli byly poskytnuty zvláštní výhody bez souhlasu ostatních věřitelů, nebo že reorganizační plán byl schválen podvodným způsobem, zruší rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu. Tuto pravomoc má však soud pouze do 6 měsíců od jeho účinnosti (§362 (1) insolvenčního zákona). Dalším důvodem pro zrušení schválení reorganizačního plánu je případ, kdy dlužník, jeho statutární orgán nebo člen statutárního orgánu je pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, kterým dosáhl schválení reorganizačního plánu nebo podstatně zkrátil věřitele. Zde je lhůta od účinnosti rozhodnutí o chválení reorganizačního plánu 3 roky (§ 362 (2) insolvenčního zákona).

Insolvenční soud může také rozhodnout o přeměně reorganizace na konkurs. Učiní tak například v případě, že dlužník neplní své podstatné povinnosti stanovené reorganizačním plánem nebo za situace, kdy insolvenční soud neschválil reorganizační plán a oprávněným osobám uplynula lhůta k jeho předložení (§ 363 (1) insolvenční zákon).

5.3 Oddlužení

Podstatou oddlužení (tzv. osobní bankrot) je sjednocení dluhů dlužníka, uspokojení zajištěných věřitelů a uspokojení nezajištěných věřitelů do jimi schválené výše. Zbytek dluhů může být dlužníkovi odpuštěn.

Tento způsob řešení úpadku je možný pouze pro dlužníky, kteří se do úpadku nedostali v důsledku své podnikatelské činnosti. Je tedy určen pro fyzické osoby, které se do úpadku dostaly díky činnosti běžné (např. provoz domácnosti) a nepodnikající právnické osoby (např. nadační fondy nebo společenství vlastníků bytových jednotek), (Hálek, 2011).

Podle Hála (2011) je v případě oddlužení preferován sociální účel před ekonomickým, díky kterému nemusí dlužník splácet svůj dluh celoživotně. Motivací dlužníka k úsilí o uspokojení věřitelů je osvobození od zbytku dluhu.

Návrh na povolení oddlužení podává dlužník společně s insolvenčním návrhem, případně do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu podaného jinou osobou. Návrh na povolení oddlužení obsahuje:

- obecné náležitosti,
- údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech,
- údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,

- návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší (§ 391 (1) insolvenčního zákona).

Přílohami zmíněného návrhu je pak seznam majetku a seznam závazků, listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky a písemný souhlas nezajištěného věřitele o hodnotě plnění, které bude nižší než 30 % jeho pohledávky (§392 (1) insolvenčního zákona).

Pokud dlužník podá řádně návrh na povolení oddlužení a insolvenční soud neshledá žádné důvody pro zamítnutí návrhu, tak oddlužení povolí. Důvodem pro zamítnutí může být například nepoctivý záměr dlužníka, dále pak lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka v insolvenčním řízení (Janků a kol., 2013).

Insolvenční zákon (§ 398 (1)) vymezuje dva způsoby provedení oddlužení:

- zpeněžením majetkové podstaty – postup je obdobný jako zpeněžení u konkursu,
- plněním splátkového kalendáře – kdy dlužník po dobu 5 let měsíčně splácí částku všem nezajištěným věřitelům podle daného poměru a ze svých příjmů. Zajištění věřitelé jsou uspokojeni z výtěžku zpeněžení zajištění.

Povinnosti dlužníka po dobu plnění splátkového kalendáře definuje § 412 odst. 1 insolvenčního zákona:

- vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost,
- zpeněžit hodnoty získané darem a dědictvím a použít je k mimořádným splátkám,
- bez zbytečného odkladu informovat insolvenční soud, insolvenčního správce a věřitelský výbor o změně bydliště nebo sídla a zaměstnání,
- předkládat insolvenčnímu soudu, správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 měsíců vždy k 15. lednu a 15. červenci,
- na žádost předložit daňové priznání,
- nezatajovat žádný ze svých příjmů,
- neposkytovat zvláštní výhody žádnému věřiteli,
- nepřijímat na sebe žádné nové závazky, které by v době jejich splatnosti nemohl plnit.

V případě, že dlužník nesplní některou ze zákonem stanovených podmínek, může insolvenční soud zrušit schválené oddlužení a úpadek bude řešen konkursem. Pokud však splní všechny podmínky a celý proces oddlužení, tak

s rozhodnutím soudu insolvenční řízení končí. Současně s tímto úkonem končí funkce insolvenčního správce a soud rozhodne o jeho odměně a nákladech (Janků a kol., 2013).

6 Daňové aspekty úpadku obchodních korporací

Daňovou problematiku úpadku obchodních korporací upravuje především zákon č. 280/2009 Sb. daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. Specifické úpravy pro řešení konkrétních daňových povinností najdeme v následujících zákonech:

- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 234/2003 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 583/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 16/1993 Sb. o silniční dani, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.

6.1 Daň z příjmů

Nejpozději do 30 dnů ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku je daňový subjekt povinen podat řádné daňové tvrzení k dani z příjmu za část zdaňovacího období, která uplynula do dne předcházejícího účinnosti rozhodnutí, a za kterou nebylo dosud podáno. Zákon neumožňuje prodloužení lhůty. V případě, že insolvenční správce, který prohlášením konkursu získal oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, nemá dostatek pokladů pro splnění této povinnosti, povinnost zaniká a insolvenční správce stanoví daň podle pomůcek za součinnosti se správcem daně (§ 244 (1) daňový řád).

Dále je insolvenční správce povinen zpracovat řádné daňové tvrzení k dani z příjmu za uplynulou část zdaňovacího období s 15 denní lhůtou pro podání správci daně ke dni:

- předložení konečné zprávy,
- podání návrhu na zrušení konkursu,
- zrušení konkursu,
- splnění oddlužení nebo reorganizačního plánu,
- přechodu oprávnění nakládat s majetkem, náležícím do majetkové podstaty z dlužníka na insolvenčního správce.

Insolvenční řízení umožňuje základ daně snížit o roční daňové odpisy z majetku dlužníka. Insolvenční správce může odečíst daňovou zůstatkovou cenu majetku, zvýšenou o neuplatněné odpisy, jako účinný výdaj od základu daně z příjmu v případě prodeje tohoto majetku v následujícím zdaňovacím období. Další z možností jak snížit základ daně z příjmu je uplatnění polovičního daňového odpisu z hmotného majetku, evidovaného v majetku poplatníka na počátku zdaňovacího období. Podmínkou je však, že v průběhu tohoto zdaňovacího období dojde mimo jiné k prohlášení konkursu nebo povolení reorganizace nebo schválení plánu oddlužení. Odečtením nevyužité daňové ztráty nebo její části, která byla vyměřena za zdaňovací období přecházející prohlášení úpadku, je také možné snížit základ daně (Orlová, 2013). V případě rozhodnutí o povolení reorganizace obchodní korporace jsou příjmy dlužníka osvobozeny od daně v následujícím zdaňovacím období, pokud v něm nedošlo ke skončení reorganizace (§ 19 (1) zákona o dani z příjmů). § 19 odst. 1 písm. m zákona o dani z příjmů dále osvobozuje od daně příjmy plynoucí z odpisů závazků při oddlužení nebo reorganizace provedení podle insolvenčního zákona, pokud jsou v souladu s účetními předpisy zaúčtovány ve prospěch výnosů.

6.2 Daň z přidané hodnoty

V případě rozhodnutí o úpadku končí ke dni předcházejícímu vydání rozhodnutí zdaňovací období pro účely DPH. Lhůta pro podání přiznání za toto období je prodloužená z obvyklých 25 dnů na 30 dnů. Následující období, které započne v den rozhodnutí o úpadku, končí posledním dnem příslušného kalendářního měsíce. Další zdaňovací období až do skončení insolvenčního řízení je vždy kalendářní měsíc i pro čtvrtletní plátce DPH.

Situace při ukončení insolvenčního řízení je velice podobná jako v případě rozhodnutí o úpadku. Zdaňovací období, které započalo na začátku měsíce, končí dnem skončení insolvenčního řízení. Následující období je ukončeno k poslednímu dni příslušného kalendářního měsíce (Orlová, 2013). Paragraf 99b odst. 2 zákona o dani z přidané hodnoty dále určuje, že do konce kalendářního roku, ve kterém bylo skončeno insolvenční řízení, je měsíc. Pro všechna zmíněná zdaňovací období platí obvyklá lhůta pro podání přiznání k dani z příjmů 25 dnů (§ 101 (2) zákon o dani z příjmu).

6.3 Zákon o rezervách

Subjekty, které procházejí reorganizací nebo oddlužení mohou tvořit rezervu na opravu hmotného majetku, který je zařazen v druhé nebo vyšší odpisové skupině dle zákona o dani z příjmů, tedy doba odepisování delší než 5 let. Tato rezerva je daňově účinným nákladem, při splnění následujících předpokladů:

- vlastnické právo k hmotnému majetku nebylo průběhem insolvenčního řízení ani pravomocným ukončením insolvenčního řízení dotčeno (majetek nebyl použit k uspokojení pohledávek věřitelů),
- peněžní prostředky ve výši rezervy připadající na jedno zdaňovací období musí být složeny na samostatný bankovní účet k tomu určený, a to nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání. Peněžní prostředky nelze využít pro jiný účel, než na který byla rezerva tvořena.

Zákon neumožňuje tvorbu rezerv na opravu hmotnému majetku v případě, že je úpadek či hrozící úpadek obchodní korporace řešen konkursem (§4 (1) zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů). Důvodem je předpoklad následného zániku obchodní korporace (Orlová, 2013).

6.4 Silniční daň

Dle § 15 odst. 1 zákona o dani silniční zůstává termín pro podání přiznání k dani silniční nezměněn, tedy 31. ledna kalendářního roku následujícího po uplynutí zdaňovacího období. Insolvenční řízení tedy nemá vliv na daňové povinnosti v rámci silniční daně.

6.5 Daň z nabytí nemovitých věcí

K 1. lednu 2014 nabylo účinnosti zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí a zrušilo zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitosti.

V rámci insolvenčního řízení je nabyvatel nemovitosti povinen podat přiznání k dani z převodu nemovitosti nejpozději do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž byl v katastru nemovitostí proveden vklad vlastnického práva k nemovité věci.

Pokud je insolvenční řízení řešeno pomocí reorganizace, a jde-li o vydání části dlužníkových aktiv věřitelům nebo o převod dlužníkových aktiv na nově založenou

právníckou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast, je nabytí vlastnického práva k nemovité věci osvobozeno od daně.

7 Účetní aspekty úpadku obchodních korporací

V této části budou rozebrány především účetním závěrky dlužníka a termíny k jejímu sestavení. Dále bude zmíněna inventarizace, která hraje v rámci insolvenčního řízení důležitou roli. V poslední části této kapitoly budou zmíněny odlišnosti ve způsobech vedení účetnictví v průběhu insolvenčního řízení a harmonogram pro sestavování požadovaných účetních závěrek v průběhu insolvenčního řízení.

7.1 Účetní závěrka

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví a Český účetní standard pro podnikatele č. 021 Některé postupy v účetnictví při vyrovnání, nuceném vyrovnání, konkursu a likvidaci určují okamžik, ke kterému účetní jednotky v insolvenčním řízení sestavují konkrétní typ účetní závěrky. Účetní závěrku sestavuje účetní jednotka k rozvahovému dni, kterým je den, kdy uzavírají účetní knihy (§ 19 (3) zákona o účetnictví). Účetní závěrka a její správné sestavení je jednou ze zásad účetnictví (Strouhal, 2011). Dle § 18 odst. 1 zákona o účetnictví je účetní závěrka tvořena:

- rozvahou,
- výkazem zisků a ztrát,
- přílohou, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a výkazu zisků a ztrát a obsahuje také informace o nedoplatcích evidovaných v evidenci daní u orgánů Finanční a Celní správy České republiky,
- přehledem o peněžních tocích nebo přehledem o změnách vlastního kapitálu (není povinné).

Zákon o účetnictví rozlišuje 3 typy základních účetních závěrek:

- řádná účetní závěrka
- mimořádná účetní závěrka (§ 19 (1)),
- mezitímní účetní závěrka (§ 19 (3)).

Mimořádná účetní závěrka se sestavuje k jinému rozvahovému dni, než je konec účetního období (k tomuto dni se sestavuje řádná účetní závěrka). Lhůta pro sestavení mimořádné účetní závěrky ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku je

stejná jako lhůta pro podání přiznání daně z příjmu, tedy 30 dnů. Účetní závěrka je povinou přílohou přiznání k dani z příjmu (Dvořáková, 2014).

V okamžiku, kdy zvláštní právní předpisy vyžadují sestavení účetní závěrky v průběhu účetního období i k jinému okamžiku, než ke konci rozvahového dne, je sestavována mezitímní účetní závěrka. Účetní jednotka však neuzavírá účetní knihy a inventarizaci provádí pouze pro účely vyjádření ocenění jednotlivých složek majetku (Orlová, 2013), (Dušek, 2005).

Tab. 1 Přehled účetních závěrek v závislosti na fázích insolvenčního řízení

Fáze insolvenčního řízení	Typ účetní závěrky	Sestavuje	Ke dni
Rozhodnutí o úpadku	mimořádná	dlužník	předcházejícímu dni, kdy nastanou účinky rozhodnutí o úpadku
Prohlášení konkursu	mezitímní	insolvenční správce	předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky prohlášení konkursu
Rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs	mimořádná	dlužník	ke kterému nastanou účinky rozhodnutí soudu o přeměně reorganizace v konkurs
Sestavení konečné zprávy v konkursu	mezitímní	insolvenční správce	sestavení konečné zprávy
Rozhodnutí o zrušení konkursu	mimořádná	insolvenční správce	kterým nastanou účinky zrušení konkursu
Povolení reorganizace	mezitímní	dlužník	kterým nastanou účinky povolení reorganizace
Schválení reorganizačního plánu	mimořádná	dlužník	předcházející dni, kterým nastanou účinky schválení reorganizačního plánu
Splnění reorganizačního plánu	mimořádná	dlužník	kterým nastanou účinky splnění reorganizačního plánu
Splnění plánu oddlužení	mimořádná	dlužník	kterým nastanou účinky splnění plánu oddlužení

Zdroj: Orlová, 2013

Zákon o účetnictví (§ 21a (1)) určuje účetním jednotkám, které se zapisují do obchodního rejstříku, povinnost zveřejnit účetní závěrku. Tyto účetní jednotky zveřejňují účetní závěrku uložení do sbírky listin obchodního rejstříku (§21a (4)). V některých případech je navíc nutné mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Jde především o akciové společnosti, které ke konci rozvahového dne účetního období, za něž se účetní závěrka ověřuje a účetního období bezprostředně předcházejícího, dosáhly alespoň jedno z následujících kritérií:

- aktiva celkem více než 40.000.000 Kč,

- roční úhrn čistého obrátu víc než 80.000.000 Kč,
- průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období je více než 50.

Ostatním obchodním společnostem a družstvům vzniká povinnost ověření účetní závěrky auditorem v případě, že splňují alespoň dvě ze tří výše uvedených kritérií (§20 (1) zákona o účetnictví).

Zákon o účetnictví dále určuje možné odlišnosti v rámci insolvenčního řízení. Účetní jednotky, které řeší svůj úpadek pomocí konkursu, nejsou povinny mít auditorem ověřenou účetní závěrku v období 36 měsíců, počínaje prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni, kterým nastaly účinky prohlášení konkursu. Dále není nutné ověřovat účetní závěrku sestavenou ke dni předcházejícímu, kterým nastanou účinky schválení reorganizačního plánu. Věřitelský výbor však může obě dvě výjimky přehlasovat. Třetím případem je situace, kdy došlo ke zrušení konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující (§20 (2)).

7.2 Inventarizace

Důležitou roli pro zjištění úpadku i další průběh insolvenčního řízení má inventarizace. Její podstatou je zachycení skutečného stavu majetku a závazků dlužníka, které jsou zaznamenány v inventurních soupisech, a porovnání se stavem v účetnictví. Inventarizace je důležitá při sestavování soupisu majetkové podstaty a prověřování přihlášených pohledávek (Orlová, 2013).

Zákon o účetnictví § 30 1. odst. rozděluje inventuru majetku a závazků na:

- fyzickou, kdy můžeme stav majetku zjistit vizuálně
- a dokladovou, při které nelze zjistit existenci majetku a závazků vizuálně. Zjišťují se i skutečné stavy jiných aktiv, pasiv a skutečností účtovaných na podrozvahových účtech.

Výsledky inventury zachycuje účetní jednotka na inventurní soupisy. Aby byly tyto soupisy průkazné, musí podle § 30 odst. 7 zákona o účetnictví obsahovat:

- skutečný stav majetku a závazků, a to tak, aby bylo možno zjištěný majetek a závazky také jednoznačně určit,
- podpis odpovědné osoby za zjištění skutečného stavu majetku a závazků,
- podpis osoby odpovědné za provedení inventury,

- způsob provedení inventarizace,
- ocenění majetku a závazků při periodické a průběžné inventarizaci k rozvahovému dni nebo i k rozhodnému dni, pokud jej účetní jednotka stanovila,
- okamžik, ke kterému je účetní uzávěrka sestavena,
- rozhodný den, pokud jej účetní jednotka stanovila,
- okamžik zahájení a ukončení inventury.

7.3 Vedení účetnictví v rámci konkursu

Jak již bylo zmíněno ve třetí kapitole, prohlášením konkursu přechází povinnost vést účetnictví dlužníka na insolvenčního správce. Ten musí po prohlášení konkursu zjistit skutečnou aktuální situaci dlužníka, zrevidovat současnou účetní dokumentaci a vzájemně výsledky porovnat. Následně stanoví aktuální účetní postupy pro vedení účetnictví dlužníka. V případě malých podniků či fyzických osob, které vedou zvláštní evidenci, postupuje insolvenční správce obdobně (Orlová, 2013).

Podle Orlové (2013) se prodej majetkové podstaty při jejím zpeněžování zobrazí v účetnictví následujícími způsoby:

- vznik pohledávky ve výši kupní ceny souvztažně s výnosy účetní jednotky,
- úbytek prodávaného majetku zpravidla do nákladů (pokud není zcela odepsán),
- snížení stavu pohledávky z prodeje při její úhradě souvztažně se zvýšením stavu peněžních prostředků.

7.3.1 Harmonogram účetních závěrek v rámci konkursu

Ke dni předcházejícímu dni, kdy nastanou účinky rozhodnutí o úpadku je povinností dlužníka uzavřít účetní knihy a sestavit mimořádnou účetní závěrku. Následující účetní závěrku sestavuje již insolvenční správce a v první řadě je jeho povinností sestavit mezitímní účetní závěrku ke dni, který předchází prohlášení konkursu. Další mezitímní účetní závěrku sestavuje insolvenční správce ke dni sestavení konečné zprávy. Poslední účetní závěrku, před předáním účetnictví zpět do rukou dlužníka, sestavuje insolvenční správce ke dni, kdy nastanou účinky zrušení konkursu. Pokud dojde v průběhu insolvenčního řízení ke konci řádného

účetního období, je povinností dlužníka sestavit také řádnou účetní závěrku k poslednímu dni tohoto období (Dvořáková, 2014).

7.4 Vedení účetnictví v rámci reorganizace a oddlužení

Vedení účetnictví v případě reorganizace a oddlužení zůstává na dlužníkovi a případné související náklady s průběhem reorganizace (oddlužení) jsou součástí provozních nákladů (Orlová, 2013). Účetní jednotka tedy vede standardní účetnictví a sestavuje účetní závěrky dle zákona o účetnictví (viz. Tab. 1) a následující harmonogram.

Vzhledem k tomu, že oddlužení je určeno především pro řešení úpadku fyzické osoby nepodnikatele, který nevede účetnictví, tak jsou jeho povinnosti omezené. Další skupinou, které je umožněno řešit svůj úpadek oddlužením jsou nepodnikající právnické osoby (např. společenství vlastníků bytových jednotek), které již účetnictví vedou, je jejich povinností sestavit mimořádnou účetní závěrku ke dni předcházejícímu rozhodnutí o úpadku a mimořádnou účetní závěrku ke dni splnění plánu oddlužení

7.4.1 Harmonogram účetních závěrek v rámci reorganizace

Stejně jako v případě konkursu je povinností dlužníka sestavit mimořádnou účetní závěrku ke dni, který předchází rozhodnutí o úpadku. V den, kterým nastanou účinky povolení reorganizace, sestaví dlužník mezitímní účetní závěrku. Mimořádnou účetní závěrku musí dlužník také sestavit ke dni, který předchází schválení reorganizačního plánu. Poslední účetní závěrku v rámci insolvenčního řízení sestavuje dlužník ke dni splnění reorganizačního plánu. Za zmíněné situace sestavuje mimořádnou účetní závěrku.

V případě, že dojde k rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs, je zákonem stanoveno, aby dlužník sestavil mimořádnou účetní závěrku ke dni, kdy nastanou účinky rozhodnutí soudu o přeměně reorganizace v konkurs. Dále bude dlužník, respektive insolvenční správce postupovat podle harmonogramu popsaného v kapitole 6.3.1.

Povinností dlužníka je také sestavovat řádnou účetní závěrku ke konci řádného účetního období, zpravidla k poslednímu dni kalendářního roku, pokud insolvenční řízení probíhá v rámci více řádných účetních období (Dvořáková, 2014).

8 Analýza úpadku obchodní korporace

V praktické části svojí bakalářské práce se budu věnovat analýze úpadku obchodní korporace ABC s. r. o., která byla založena dne 19. března 2007 a to zápisem u Krajského soudu v Brně. Základní kapitál 200 tis. Kč byl plně splacen dvěma společníky stejným dílem. Předmětem podnikání je:

- specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím,
- zprostředkování obchodu a služeb,
- montáž suchých staveb,
- tesařství,
- pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných, než základních služeb, zajišťujících řádný provoz nemovitostí, bytů a nebytových prostor.

8.1 Řízení do úpadku

8.1.1 Insolvenční návrh

Na sledovanou společnost byl podán insolvenční návrh celkem 5krát. První byl doručen Krajskému soudu v Brně dne 8. listopadu 2011 a navrhovatelem byl sám dlužník, tedy společnost ABC s. r. o.. Stejně jako následující insolvenční návrh, doručen 12. ledna 2012, byl soudem zamítnut pro nesplnění podstatných náležitostí. Následující dva insolvenční návrhy již splňovaly všechny podstatné náležitosti, ale byly zamítnuty z důvodu nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení stanovené ve výši 50.000,- Kč. Poslední návrh dlužníka o úpadku byl doručen 4. března 2013 a vzhledem k tomu, že vedl k rozhodnutí o úpadku a prohlášení konkursu, tak se budu blíže věnovat jeho obsahu.

Dlužník svoji situaci zdůvodňuje tím, že v důsledku nesplnění termínů u sjednaných zakázek mu vznikly nečekané náklady v podobě penále za tyto zakázky. Díky těmto nákladům se společnost dostala do zpoždění se splatností svých závazků a následně byla penalizována i od dodavatelů a institucí. Dále dlužník uvádí, že v okamžiku podání návrhu je bez finančních prostředků a při úbytku zakázek není schopen hradit své splatné závazky. Společnost nemá žádný hmotný a nehmotný majetek a nezaměstnává žádné osoby.

Přílohou insolvenčního návrhu je seznam závazků, ve kterém dlužník uvádí 15 věřitelů s pohledávkami v celkové výši 1.544.740 Kč. Doba splatnosti všech změněných pohledávek je delší jak 30 dnů po lhůtě splatnosti. Ze zmíněných skutečností je zřejmé, že dlužník se nachází v úpadku jak ve formě insolvence, tak ve formě předlužení podle IZ.

Společnost dále zmiňuje seznam pohledávek, ve kterém eviduje dvě pohledávky v celkové výši 560.627 Kč. Zároveň však dodává, že po právní konzultaci jsou přesvědčení, že se jedná o nedobytné pohledávky.

8.1.2 Zahájení insolvenčního řízení

Krajský soud v Brně vydal ve stejný den podání návrhu vyhlášku, kterou oznamuje zahájení insolvenčního řízení dlužníka. Současně oznamuje, že tuto vyhlášku uveřejňuje v insolvenčním rejstříku a ke stejnému okamžiku nastávají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Dne 5. března 2013 vydal Krajský soud v Brně usnesení, ve kterém ukládá navrhovateli (zde dlužníkovi), aby zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení ve výši 50.000 Kč. Jde tedy o maximální možnou částku, kterou insolvenční zákon (§ 108 (1) a (2)) umožňuje. Vzhledem k nulové hodnotě dlužníkovy majetku nelze očekávat příjem, který by pokryl odměnu a výdaje insolvenčního správce, přičemž smyslem této zálohy je zabránit této situaci. Dlužník požadovanou zálohu uhradil a tuto skutečnost doložil příkazem k úhradě.

Následujícím krokem soudu bylo opatření, kterým byl určen do funkce insolvenční správce. Tuto osobu určuje dle IZ předseda insolvenčního soudu.

8.1.3 Vyhlášení úpadku spojený s prohlášením konkursu

Usnesením Krajského soudu v Brně bylo rozhodnuto o úpadku společnosti ABC s. r. o. a na její majetek byl prohlášen konkurs. Vzhledem k tomu, že celkový obrat dlužníka za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu nepřesahoval 2.000.000 Kč a dlužník neměl více než 50 věřitelů, soud rozhodl, že konkurs bude veden jako nepatrný konkurs. Dále insolvenční soud prohlášením konkursu převedl na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jehož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou, vedení účetnictví, plnění daňových povinností a další práva a povinnosti. Současně soud insolvenčnímu správci uložil, aby nejpozději do 23. května 2013 předložil seznam přihlášených pohledávek.

V dalším bodu tohoto usnesení vyzývá soud věřitele dlužníka, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění tohoto usnesení. K přihláškám podaným po této lhůtě soud již nepřihlíží. V neposlední řadě byl soudem určen termín pro přezkumné jednání a termín pro první schůzi věřitelů.

8.2 Řízení po úpadku

8.2.1 Soupis majetkové podstaty

Ze zprávy insolvenčního správce o hospodářské situaci dlužníka můžeme zjistit, že v pokladně dlužníka se nenacházely žádné finanční prostředky. Do finančních prostředků, nacházejících se v majetkové podstatě dlužníka, lze tedy zařadit pouze 50.000 Kč, které byly složeny dlužníkem jako záloha na náklady insolvenčního řízení. Běžný účet byl již vypovězen a nemovitý majetek dlužník také nevládní. Pohledávky dlužníka, které v insolvenčním návrhu byly označeny jako nedobytné, se po přezkoumání ukázaly jako nedobytné. Do soupisu majetkové podstaty tedy mohl insolvenční správce zahrnout mimo zálohu na náklady insolvenčního řízení pouze zjištěný movitý majetek. Do majetkové podstaty bylo insolvenčním správcem získáno zpět od ČSOB Leasing a.s. starší osobní vozidlo Mitsubishi Outlander 2,0i. Uvedená leasingová společnost toto vozidlo převzala již 12. března 2012 z důvodu prodlení se splácení úvěru. Věřitel, tedy leasingová společnost, následně upustil ze svého názoru, že se jedná o předmět zajištění přihlášené pohledávky a toto vozidlo se následně stalo majetkovou podstatou dlužníka.

Tab. 2 Soupis majetkové podstaty

Název, popis	Částka v Kč
Záloha na náklady	50.000
Os. vozidlo Mitsubishi Outlander 2,0i 16V	50.000
Přívěs VEZEKO TITBIT	3.000
Kancelářský stůl bez kontejneru 2ks	1.000
Celkem	104.000

Zdroj: Insolvenční rejstřík

8.2.2 Seznam přihlášených pohledávek

V insolvenčním návrhu uvedl dlužník, že jeho závazky jsou vůči 15 věřitelům v celkové výši 1.544.740 Kč. V termínu pro podání přihlášek věřitelů bylo řádně podáno přihlášek celkově 16 v celkové hodnotě 1.627.845 Kč a všechny byly nezajištěné. Insolvenční správce tyto pohledávky porovnal s účetním stavem, diskutoval je s dlužníkem a podle zjištěných informací ve třech případech tyto pohledávky částečně popřel a ostatní uznal v plné výši. Na přezkumném řízení, které se konalo dne 10. června 2013, proběhlo přezkoumání řádně přihlášených pohledávek za účasti insolvenčního soudu, insolvenčního správce a dlužníka (žádný z věřitelů se nedostavil). Došlo k úpravě jedné pohledávky a byl vytvořen konečný seznam přihlášených pohledávek.

Tab. 3 Seznam přihlášených pohledávek (v Kč)

Věřitel	Přihlášeno	Uznáno	Popřeno
Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky	30.833,00	30.833,00	0,00
T-Mobile Czech republic a.s.	97.866,40	97.866,40	0,00
PPG Deco Czech a.s.	15.021,26	14.987,85	33,41
Wotan Forest, a.s.	83.648,88	83.648,88	0,00
ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	302.557,00	302.557,00	0,00
Telefónica Czech Republic a.s.	7.647,63	7.647,63	0,00
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	9.317,00	9.317,00	0,00
Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky	55.851,00	55.851,00	0,00
ČSOB leasing, a.s.	100.603,00	100.603,00	00,0
Finanční úřad pro kraj Vysočina, územní pracoviště Žďár nad Sázavou	204.269,84	204.269,84	00,0
CESARO spol. s r.o.	173.627,35	173.627,35	00,0
G A S E T , s.r.o.	188.719,17	170.696,58	18.022,59
Vladimír Halamka	216.645,00	216.645,00	0,00
Velké Dářko s.r.o.	19.343,65	19.343,65	0,00
SULKO s. r. o.	90.174,50	90.174,50	0,00
Hilti ČR spol. s r.o.	31.720,33	30.470,33	1.250,00
Celkem	1.627.845,01	1.608.539,01	19.306,00

Zdroj: Insolvenční rejstřík

8.2.3 Zpeněžení majetkové podstaty

Insolvenční správce provedl zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. S ohledem na skladbu majetku s nízkou hodnotou se rozhodl k prodeji mimo dražbu. Následující tabulka zobrazuje zpeněžený movitý majetek. Kancelářský stůl bez kontejneru 2ks byl vyloučen z majetkové podstaty z důvodu jeho neprodejnosti.

Tab. 4 Zpeněžení majetkové podstaty (v Kč)

Název, popis	Oceněno	Prodáno
Os. vozidlo Mitsubishi Outlander 2,0i 16V	50.000	65.000
Přívěs VEZEKO TITBIT	3.000	3.000
Kancelářský stůl bez kontejneru 2ks	1.000	vyloučeno
Celkem	54.000	68.000

Zdroj: Insolvenční rejstřík

8.2.4 Konečná zpráva

Insolvenčnímu správci se povedlo zpeněžit veškerý majetek dlužníka, a proto 19. února 2013 předložil soudu a věřitelům konečnou zprávu o průběhu insolvenčního řízení. V této zprávě vyčíslil výdaje spojené s řízením v celkové výši 74.617 Kč. Rozpis nákladů zobrazuje následující tabulka.

Tab. 5 Náklady insolvenčního řízení (v Kč včetně DPH)

Výdaj	Částka
Odměna insolvenčního správce	54.450
Poštovné	478
Telekomunikační služby	1.307
Lustrace dlužníka v cent. evidenci exekucí	72
Účetní a daňové služby	7.260
Provize za prodej os. Automobilu v aukci	6.050
Celkem	74.617

Zdroj: Insolvenční rejstřík

V další kroku konečné zprávy insolvenční správce určil zůstatek, který bude rozdělen mezi věřitele. Tato částka je vypočítána jako rozdíl celkových příjmů majetkové podstaty včetně uhrazené zálohy (118.000 Kč) a celkových výdajů majetkové podstaty (74.617 Kč). Výsledkem je částka 43.383 Kč. V poslední části konečné zprávy insolvenční správce navrhl, jakým způsobem rozdělit tuto částku mezi dlužníkovy věřitele.

Vzhledem k tomu, že nikdo účastníků řízení nepodal námítky proti konečné zprávě, tak svůj souhlas přidal i insolvenční soud.

8.2.5 Rozvrhové usnesení

Díky schválení konečné zprávy předložil dne 13. června 2014 insolvenční správce návrh rozvrhového usnesení, ve kterém navrhuje, jak budou uspokojeni věřitelé. Tento návrh kopíruje návrh, který je již v konečné zprávě. Částkou 43.383 Kč budou poměrně uspokojeni věřitelé do výše 2,697 % z celkové dlužné částky. Pro výpočet jednotlivých částek využil insolvenční správce následující vzorec:

$$\text{Částka k rozdělení} = \frac{\text{Výše uznané pohledávky}}{\text{Výše všech pohledávek}} * \text{Celková částka k rozdělení}$$

Vzorový příklad výpočtu částky k rozdělení pro věřitele SULKO s. r. o.:

$$2.432,05 \text{ Kč} = \frac{90.174,50 \text{ Kč}}{1.608.539,01 \text{ Kč}} * 43.383,00 \text{ Kč}$$

Tab. 6 Výše uspokojení věřitelů (v Kč)

Věřitel	Částka k rozdělení
Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky	831,58
T-Mobile Czech republic a.s.	2.639,49
PPG Deco Czech a.s.	404,23
Wotan Forest, a.s.	2.256,05
ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	8.160,09
Telefónica Czech Republic a.s.	206,26
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	251,28
Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky	1.506,33
ČSOB leasing, a.s.	2.713,31
Finanční úřad pro kraj Vysočina, územní pracoviště Žďár nad Sázavou	5.509,25
CESARO spol. s r.o.	4.682,81
G A S E T , s.r.o.	4.603,76
Vladimír Halamka	5.843,01
Velké Dářko s.r.o.	521,71
SULKO s. r. o.	2.432,05
Hilti ČR spol. s r.o.	821,79
Celkem	43.383,00

Zdroj: Insolvenční rejstřík

Stejně jako v případě konečné zprávy neměl insolvenční soud ani s obsahem návrhu rozvrhového usnesení námitek, a proto vydal dne 19. června 2014 rozvrhové usnesení, ve kterém potvrdil částky, které mají být věřitelům vyplaceny a dále insolvenčnímu správci určil, aby zmíněný rozvrh provedl do 20 dnů od nabytí právní moci tohoto usnesení. Insolvenční správce v určeném termínu rozvrhové usnesení splnil a dne 23. července 2014 o tom podal insolvenčnímu soudu zprávu.

8.2.6 Ukončení insolvenčního řízení a zrušení konkursu

Vzhledem k tomu, že proběhly všechny úkony v rámci provedení konkursu na majetek dlužníka, tak nic nebránilo tomu, aby insolvenční soud vydal dne 26. února 2015 usnesení o zrušení konkursu. V tomto usnesení dále ukládá insolvenčnímu správci, aby ke dni zrušení konkursu uzavřel účetní knihy, sestavil účetní závěrku, splnil povinnosti uložené daňovými předpisy, předal dlužníkovi účetní záznamy a zbývající majetek. Insolvenční správce tak učinil, podal o tom sdělení insolvenčnímu soudu a následně byl zproštěn své funkce.

8.3 Časový a věcný harmonogram účetních postupů a daňových povinností

V této části práce se budu věnovat účetním postupům a daňovým povinnostem, které nastaly v průběhu insolvenčního řízení. Pro získání potřebných informací k návrhu harmonogramu jsem využil data ze sbírky listin obchodního rejstříku a insolvenčního rejstříku.

Zákon o účetnictví stanovuje povinnost zveřejnit účetní závěrky (viz kap. 6), pokud se však podíváme do sbírky listin obchodního rejstříku, tak společnost ABC s. r. o. zveřejnila účetní závěrky pouze za období 2007 – 2009. Je tedy zřejmé, že dlužník ani insolvenční správce tuto povinnost v následujících letech nesplnili. Insolvenční správce ve zprávě o činnosti a o hospodářské situaci dlužníka uvádí, že účetnictví dlužníka mu bylo předáno až poté, co dlužník dodatečně zpracoval účetní závěrky a daňová přiznání za roky 2011 a 2012. Následně vypracoval také mimořádnou účetní závěrku za část roku 2013 do dne před úpadkem/konkursem. Další informace ohledně účetnictví zveřejněny nejsou.

V rámci daňových povinností nás bude zajímat především daň z příjmu právnických osob, protože jde o obchodní společnost. Stanovíme tedy termíny pro podání daňových přiznání a období, za které se přiznání k dani z příjmu právnických osob sestavuje.

Ze soupisu majetkové podstaty je zřejmé, že dlužník vlastní osobní automobil a můžeme tedy uvažovat silniční daň. Osobní automobil ovšem není v současnosti využíván k podnikatelské činnosti, a tudíž není předmětem této daně. Tato daň by tedy připadala v úvahu spíše v případě řešení úpadku dlužníka reorganizací nebo oddlužením, protože při těchto způsobech stále probíhá chod podniku. Konkurs dlužníka má zpravidla likvidační charakter.

Dlužník nebyl před rozhodnutím o úpadku plátcem daně z přidané hodnoty, a tudíž pro něj v rámci této daně nevznikají v průběhu řešení úpadku konkursem žádné povinnosti. I v případě, že by dlužník byl před prohlášením úpadku plátcem DPH, tak v rámci řešení úpadku konkursem zpravidla neprovádí ekonomickou činnost a jeho registrace by byla zrušena správcem daně, tedy příslušným finančním úřadem.

Stejně tak se na sledovaný případ nevztahují povinnosti vyplývající v rámci daně z nabytí nemovitých věcí a možnosti, které umožňuje zákon o rezervách.

Konečný návrh časového harmonogramu účetních postupů a daňových povinností je tedy následující:

12. duben 2013

Vzhledem k tomu, že jde o den předcházející rozhodnutí o úpadku a současně prohlášení konkursu, má dlužník povinnost uzavřít účetní knihy a sestavit mimořádnou účetní závěrku za část roku 2013. Lhůta pro sestavení závěrky je 30 dnů. Stejná lhůta platí také pro podání daňového přiznání z příjmů právnických osob za období 1. leden 2013 – 12. duben 2013.

13. duben 2013

Den rozhodnutí o úpadku a prohlášení konkursu. K tomuto datu insolvenční správce sestaví počáteční rozvahu a otevře účetní knihy.

12. květen 2013

Nejzazší termín pro podání daňového přiznání z příjmů právnických osob za období 1. leden 2013 – 12. duben 2013 a současně pro sestavení mimořádné účetní závěrky k datu 12. dubna 2013. Mimořádná účetní závěrka je součástí daňového přiznání z příjmů právnických osob, a proto je tato lhůta stejná, tedy 30 dnů.

31. prosinec 2013

Tímto dnem končí účetní období, které započalo v den rozhodnutí o úpadku a prohlášením konkursu na majetek dlužníka. Insolvenční správce uzavře účetní knihy a sestaví řádnou účetní závěrku. Dále je jeho povinností podat daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob za toto období ve standardní lhůtě, tedy do 1. dubna 2014.

1. leden 2014

Začátek dalšího účetního období. Insolvenční správce tedy k tomuto datu sestaví počáteční rozvahu a otevře účetní knihy.

19. únor 2014

K tomuto datu sestavil insolvenční správce konečnou zprávu. Současně tedy uzavře účetní knihy a sestaví mezitímní účetní závěrku za období od 1. ledna 2014 do 19. února 2014. Za stejné období musí insolvenční správce vypracovat přiznání k dani z příjmů právnických osob s 15 denní lhůtou pro podání správci daně.

20. únor 2014

Začátek dalšího účetního období. Insolvenční správce k tomu datu sestaví počáteční rozvahu a otevře účetní knihy.

6. březen 2014

Termín pro odevzdání přiznání k dani z příjmů právnických osob za období 1. leden 2014 – 19. únor 2014.

1. duben 2014

Termín pro podání přiznání k dani z příjmů právnických osob za období 13. duben 2013 – 31. prosinec 2013.

31. prosinec 2014

Konec účetního období od 20. února 2014 do 31. prosince 2014. Insolvenční správce k tomuto datu uzavře účetní knihy a sestaví řádnou účetní závěrku. Po odevzdání přiznání k dani z příjmů právnických osob je lhůta do 1. dubna 2015.

1. leden 2015

Začátek dalšího účetního období. Insolvenční správce tedy k tomuto datu sestaví počáteční rozvahu a otevře účetní knihy.

28. březen 2015

K tomuto datu došlo k zrušení konkurzu a insolvenční správce tedy opět uzavře účetní knihy a sestaví mimořádnou účetní závěrku za období od 1. ledna 2015 do 28. března 2015. Termín pro podání přiznání k dani z příjmů právnických

osob je 15 dnů. K tomuto datu insolvenční správce předává účetnictví zpět do rukou dlužníka.

29. březen 2015

Začátek dalšího účetního období. Dlužník tedy k tomuto datu sestaví počáteční rozvahu a otevře účetní knihy.

1. duben 2015

Termín pro podání přiznání k dani z příjmů právnických osob za období 20. února 2013 – 31. prosince 2014.

12. duben 2015

Termín pro podání přiznání k dani z příjmů právnických osob za období od 1. ledna 2015 do 28. března 2015.

8.3.1 Návrh účetních postupů vybraných účetních operací v průběhu insolvenčního řízení

Po vytvoření zprávy o hospodářské situaci dlužníka se v soupisu majetkové podstaty nacházel v hodnotě 50.000 Kč osobní automobil MITSUBISHI OUTLANDER, který již byl z účetního pohledu zcela odepsán. Tento automobil byl následně prodán za cenu 65.000 Kč ke dni 11. prosince 2013. Platba byla provedena bezhotovostně před podepsáním kupní smlouvy. Dne 15. ledna 2014 byla přijata faktura za provizi z prodeje vozu ve výši 6.050 včetně DPH. Z účetního pohledu byl osobní automobil zařazen do dlouhodobého hmotného majetku na aktivní straně účtu č. 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí. Pokud budu předpokládat, že výpis bankovního účtu obdržel insolvenční správce až po podepsání kupní smlouvy, tak bude použit následující účetní postup:

- Vyřazení: částka 50.000 Kč - MD 082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí/ DAL 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- Podej na fakturu: částka 65.000 Kč – MD 311 – Odběratelé/ DAL 641 – Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- Úhrada vydané faktury (BÚ): částka 65.000 Kč – MD 221 – Bankovní účty/ DAL 311 – Odběratelé
- Přijatá faktura za provizi: částka 6.050 Kč – MD 548 – Ostatní provozní náklady/ DAL 325 – Ostatní závazky

Do soupisu majetkové podstaty patřil i přívěs VEZEKO TITBIT, oceněný na 3.000 Kč. Dne 28. října 2013 došlo k jeho zpeněžení a byl prodán za stejnou částku. Platba proběhla hotově před podpisem kupní smlouvy. V rámci účetnictví tedy byla částka 3.000 Kč ke dni 28. října 2013 zaúčtována jako MD - 211 - Pokladny/ DAL - 648 - Ostatní povozní výnosy.

Při sestavení konečné zprávy vyčíslil insolvenční správce náklady spojené s insolvenčním řízením a jeho odměnu. Celková částka je 74.617 Kč a jde tedy o vznik závazku vůči insolvenčnímu správci, který bude zaúčtován MD - 518 - Ostatní služby/ DAL - 325 - Ostatní závazky.

Dále insolvenční správce vyčíslil částku, která bude rozdělena mezi věřitele. Jde o částku 43.383 Kč a jde tedy o hodnotu závazků vůči věřitelům.

Po schválení konečné zprávy a rozvrhového usnesení došlo k uspokojení závazku vůči insolvenčnímu správci a závazkům vůči věřitelům. Částky byly vyplaceny bezhotovostním převodem z bankovního účtu. Nejdříve však bylo nutné převést peněžní prostředky z pokladny na bankovní účet a zaúčtovat jako úbytek peněžních prostředků na pasivní straně účtu č. 211 - Pokladna oproti zvýšení peněžních prostředků na aktivní straně účtu č. 221 - Bankovní účet (příp. za využití účtu č. 261 - Peníze na cestě). Insolvenční správce tedy v termínu 20 dnů od právní moci rozvrhového usnesení převedl stanovené částky na účty věřitelů a podle příslušného bankovního výpisu je zaúčtoval jako úbytek peněžních prostředků na BÚ (Dal - 211 - Bankovní účty) oproti snížení hodnoty závazků na příslušných závazkových účtech (MD - 321 - Dodavatelé, 325 - Ostatní závazky, 336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění).

9 Závěr

Nejdříve provedu zhodnocení úpadku obchodní společnosti ABC, s. r. o., tedy praktické části této bakalářské práce. Pokud se budu věnovat déle samotného insolvenčního řízení, tak zjistím, že od podání prvního insolvenčního návrhu, po rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení uplynulo téměř 16 měsíců, což je především pro věřitele docela dlouhá doba, při které nevědí, co se bude s jejich pohledávkami dít. Problémem zde bylo nesplnění podstatných náležitostí podání insolvenčního návrhu a při dalších pokusech nejspíše nedostatek finančních prostředků pro složení zálohy na náklady insolvenčního správce. Vzhledem k tomu, že v seznamu věřitelů se objevují velké společnosti, které mají s úpadkem dlužníka určitě větší zkušenosti, mohli tento insolvenční návrh podat samotní věřitelé a tím pádem urychlit rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení. Museli by však zaplatit zmiňovanou zálohu.

Samotný průběh insolvenčního řízení trval téměř dva roky, což odpovídá podle zjištění výzkumného týmu VŠE celorepublikovému průměru. Tato délka insolvenčního řízení je však poměrně dlouhá. Vzhledem k tomu, že šlo o nepatrný konkurs, bylo by určitě efektivnější a pro stranu dlužníka i věřitelů přijatelné, kdyby tato doba byla kratší. Se zmíněnou délkou souvisí také rostoucí administrativní náklady na řízení, které byly vyšší, než výnosy samotných věřitelů.

Po zpeněžení majetkové podstaty a odečtení nákladů insolvenčního řízení byli věřitelé poměrně uspokojeni z částky 43.383 Kč a došlo tedy k celkovému uspokojení 2,697 % z celkové dlužné částky. Průměrná hodnota nezajištěných pohledávek, kterých se věřitelé domohou v insolvenčním řízení, je dle zmíněného výzkumu VŠE 3,5 %, tedy o 0,8 procentního bodu více. Pokud vezmeme v potaz, že jde o konkurs vedený jako nepatrný, můžeme považovat výši uspokojení za dostatečnou (při porovnání s celorepublikovým průměrem). Otázkou však zůstává, zda je průměrná hodnota dostatečná pro samotné věřitele a zda vůbec pokryje jejich náklady spojené s insolvenčním řízením. Dle mého názoru je výše uspokojení věřitelů velice nízká. Jako řešení se nabízí změna podmínek pro stanovení úpadku dlužníka a tedy zpřísnění těchto pravidel.

Novela insolvenčního zákona reagovala na aktuální situaci a do této problematiky vnesla vhodné úpravy. Konkrétněji je definován úpadek dlužníka, což usnadňuje jeho určení. Reorganizace nabízí podnikatelským subjektům možnost řešit svůj úpadek při současném chodu podniku. Toto řešení nabízí sice

dlouhodobější, ale vyšší uspokojení věřitelů. Oddlužení zase reaguje na zvyšující se počet osobních bankrotů fyzických osob – nepodnikatelů.

Obsahem teoretické části této bakalářské práce je komplexní analýza úpadku obchodních korporací a současně účetní a daňové souvislosti spojené s úpadkem obchodních korporací. Praktická část obsahuje rozbor jednotlivých kroků insolvenčního řízení konkrétní obchodní korporace. Na základě rozboru insolvenčního řízení jsem navrhnul harmonogram účetních a daňových postupů v rámci řešeného případu. Všechny stanovené cíle této práce jsou tedy splněny.

10 Literatura

DUŠEK, Jiří. Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech: snadno a rychle. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 128 s. ISBN 8024712318.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika. -- A, K. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2014/2015. Praha: Linde Praha a. s., 2014. ISBN 978-80-7201-956-4.

HÁLEK, Vítězslav, 2011. Insolvence ABC. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 232 s. ISBN 978-80-89364-20-6.

JANKŮ, Martin. Základy práva pro posluchače neprávnických fakult. 5., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxvi, 535 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-494-0.

STROUHAL, Jiří. Účetní závěrka. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 304 s. Téma (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-692-9.

SYNEK, Miloslav, 2011. Manažerská ekonomika. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 471 s. ISBN 978-80-247-3494-1

JOSKOVÁ, Lucie, 2014. Zákon o obchodních korporacích s komentářem: s účinností od 1.1.2014 nahrazuje obchodní zákoník. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 85 s. ISBN 978-80-247-4834-4.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.

ORLOVÁ, P., Vedení účetnictví a daňové povinnosti dlužníka v insolvenčním řízení, *Účetnictví v praxi č. 3/2013*.

Účetnictví podnikatelů 2009: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2009. Praha: ASPI, 2009, xxviii, 634 s. Meritum. ISBN 978-80-7357-419-2.

SCHELLEOVÁ, Ilona, 2008. Základy insolvenčního práva. Vyd. 1. Ostrava: KeyPublishing, 322 s. Právo (KeyPublishing). ISBN 978-808-7255-100.

Insolvenční rejstřík. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [online]. © 2012-2014 [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: www.isir.justice.cz

Veřejný rejstřík a Sběrka listin. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [online]. © 2012-2014 [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: www.or.justice.cz

Výzkum insolvence. Výzkum insolvence. [online]. [2014] [cit. 2015-05-18].
Dostupné z: <http://www.vyzkuminsolvence.cz/>

Zákony a vyhlášky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí

České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky
č. 500/2002 Sb.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona
č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími
v soustavě podvojného účetnictví

